

ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

MOTTATT

29 APR 2008

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

Dato: 28.04.2008

Vår ref.: 2008/00087/ET
Deres ref.: 200800221/SEB

Høringsuttalelse – Ny alderspensjon i folketrygden - lovutkast

Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) viser til høringsbrev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet av 28.01.2008 vedrørende "Høring om oppfølging av Stortingets vedtak om ny alderspensjon i folketrygden med utkast til lovendringer".

FNH har i tidligere høringer gitt uttrykk for vårt generelle syn på behovet for pensjonsreform. Med utgangspunkt i den politiske enigheten som nå foreligger støtter FNH hovedtrekkene i lovutkastet. Vi ser at forslagene om håndtering av fleksibel pensjonsalder, mulighetene for å kombinere arbeid og trygd, samt innføring av delingstall, vil kunne virke til at folk står lenger i arbeid. Det er viktig at de faktorene som er foranderlige, som delingstall og pensjonsregulering, fastsettes ut fra så udiskutable kriterier som mulig. Dette er til en viss grad ivaretatt i lovforslaget.

Vi savner også mer konkrete beregninger av de økonomiske effektene av forslaget, samt de samfunnsmessige konsekvensene av lovforslaget. Ut fra høringsnotatet er det vanskelig å gjennomskue hvor store kostnadene vil bli og ikke minst hvordan endringer vil slå ut for enkeltpersoner. Videre er forhold knyttet til samtidig uttak av pensjon og arbeidsinntekt dårlig belyst. Vi etterspør også en nærmere vurdering av effekten av den AFP-løsning som nå er valgt samt hvordan tidligpensjon kontra uførepensjon skal løses.

FNH vil sterkt fremheve behovet for tidligst mulig oppstart av arbeidet med tilpasning av de offentlige og private tjenstepensjonsordningene i forhold til ny folketrygd, og vil også presisere at det vil være behov for hensiktsmessige overgangsregler. Videre vil FNH uttrykke bekymring for om det vil bli mulig å gjennomføre alle nødvendige tilpasninger av pensjonssystemet innen fristen 01.01.2010.

Samfunnsmessige og økonomiske konsekvenser

Begrepet pensjonsbeholdning benyttes blant annet i lovutkastets §§ 20-9 og 20-19. Vi savner en fylligere redegjørelse for at den tidligere modellen basert på opptjening av pensjonsrettigheter med 1,35 % av inntekt er tilsvarende som ny foreslått opptjeningsmodell, utover det ene konkrete eksempelet som er gitt i boks 3.1 punkt 3.2.2 (side 22). Det ville vært av stor interesse å få vurdert forskjellene mellom ny og gammel opptjeningsmodell for andre årskull, med andre delingstall og andre anslag på arvegevinst etc.

FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON

Postadresse/Postal address: P.b. 2473 Solli, 0202 Oslo, Norway. Kontoradresse/ Visiting address: Hansteens gate 2, Oslo
Telefon/Telephone: (+47) 23 28 42 00, E-mail: fnh@fnh.no, web: www.fnh.no. Organisasjonsnr.: Finansnæringens
Hovedorganisasjon: NO 981 423 682, Finansnæringens Servicekontor: NO 969 000 938

I tillegg til at de økonomiske konsekvensene for den enkelte er mangelfullt belyst, vil FNH fremheve at hvilke samfunnsmessige konsekvenser lovforslaget vil få bør vurderes nærmere.

Forslaget åpner for eksempel for at en person kan inneha heltidsstilling samtidig som vedkommende mottar full alderspensjon fra folketrygden og AFP. Det kan fremstå som gunstig å starte pensjonsutbetaling fra folketrygden tidlig og forestå forvaltningen av pengene selv. På den måten vil den enkelte kunne sikre at deler av pensjonsbeholdningen ikke "går tapt" ved eventuell tidlig død. Vi savner vurderinger rundt hvor mange som antas å ville ta ut pensjon tidlig, og hvorvidt disse vil komme til å arbeide videre eller ikke.

Etter dagens regelverk er varig arbeidsuføre å anse som uførepensjonister frem til fylte 67 år, hvorefter de går over til å bli alderspensjonister. Når det nå legges opp til valgfritt uttak av alderspensjon fra fylte 62 år, må forholdet til uførepensjonister avklares, se NOU 2007:4 punkt 14.2.

I forbindelse med lønnsoppgjøret 2008 mellom LO/YS og NHO for privat sektor ble det vedtatt skjerming av levealdersjustering for de alderskullene som har opptjening etter dagens regelverk. Videre ble det beskrevet at regjeringen er innstilt på å foreslå at den livsvarige delen av AFP-påslaget legges til grunn ved vurderingen av retten til å ta ut pensjon i folketrygden før 67 år. Det er viktig at disse endringene, samt eventuelt andre relaterte endringer som kom frem i lønnsoppgjøret kommer inn med presise formuleringer i den nye loven. FNH ønsker derfor å påpeke at disse forholdene må tas hensyn til i lovteksten.

FNH mener det er så mange endringer som skal på plass før 01.01.2010 at departementet må vurdere om det vil være mulig å få alle nødvendige tilpasninger på plass i tide.

FNH ber om at samfunnsmessige og økonomiske konsekvenser belyses grundigere i forarbeidene som skal komme i forbindelse med lovfremleggelsen. Samtidig bør realismen i å få gjennomført ny folketrygd fra 2010 vurderes nærmere.

Arvegevinst

Departementet har i lovutkastet foreslått å innføre en arvegevinst før pensjonsalder. Arvegevinst innebærer at opparbeidede rettigheter til de som faller fra, fordeles på de gjenlevende i samme årskull. Innføring av arvegevinst betyr at det tas hensyn til dødelighetsutviklingen både før og etter pensjonsalder, noe som er faglig korrekt dersom det først skal tas hensyn til dødelighetsutviklingen. Vi ser også at arvegevinst er benyttet for å komme frem til en modell som gir samme resultat for en person som går av med pensjon ved 67 år i 2010, tilsvarende som i pensjonsforliket, og at effekten av å innføre arvegevinst vil være at utbetalingene vil bli lavere gitt den forventede utviklingen i dødelighet og levealder. FNH foreslår imidlertid at det vurderes enklere løsninger for å implementere arvegevinst i beregningene, enn den måten departementet foreslår.

Departementet foreslår at arvegevinsten skal være årskullsspesifikk, det vil si at et årskull får tildelt arvegevinst beregnet ut fra de personene i samme årskull som faller fra i et gitt år. Et enklere alternativ ville være at arvegevinsten blir fordelt jevnt uavhengig av hvilket årskull den oppstår i, eller ved at den tildeles som et gjennomsnitt for flere årskull (for eksempel 5- eller 10-års intervaller).

FNH mener at reglene for arvegevinst bør forenkles, enten ved ikke å gjøre arvegevinsten årskullsspesifikk eller ved at den tildeles som et gjennomsnitt for flere årskull.

Virkningen på tjenstepensjonsordninger

Høringsnotatet innehar ikke kommentarer til andre lover. Det er imidlertid viktig å få klarhet i hvilke endringer departementet ser for seg blant annet i forhold til følgende lover:

- Lov om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) av 24. mars 2000 nr. 16
- Lov om innskuddspensjon (innskuddspensjonsloven) av 24. april 2000 nr. 81
- Lov om Statens Pensjonskasse av 28. juli 1949 nr. 26, samt øvrige lovfestede pensjonsordninger innen offentlig sektor.
- Lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser av 6. juli 1957 nr. 26
- Lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl. av 21. desember 1956 nr. 1
- Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. av 17. juni 2005 nr. 62

Tjenstepensjonsordninger, spesielt ytelsespensjon, har en tett tilknytning til folketrygden. Endringene i folketrygden vil derfor føre til endringer også for tjenstepensjonene. Det haster derfor med å få på plass endringer i lovverket for tjenstepensjoner som følge av endringene i folketrygden, herunder også arbeidet med særaldersgrenser.

Vi vil i den sammenheng påpeke at lov om foretakspensjon, lov om innskuddspensjon og kommunale ordninger i hvert fall må endres når det gjelder beregning av folketrygd og forholdet til fleksibel pensjonsalder. I tilknytning til endringene i beregnet folketrygd er det mange forhold som må vurderes, deriblant hvilken lønn som skal legges til grunn, pensjonsalder, bruk av delingstall, forholdet til AFP osv.

Når det gjelder fleksibel pensjonsalder, så må pensjonslovene endres i forhold til muligheten for eldre til å kunne gå av før 67 år. I den forbindelse må det tas tilstrekkelig hensyn til forsikringsselskapenes seleksjonsrisiko knyttet til at den enkelte selv skal kunne velge pensjoneringstidspunkt og kanskje også utbetalingstid.

Ved utsettelse av pensjonsalder ut over 67 år har Kredittilsynet gitt en fortolkning av lov om foretakspensjon som etter vårt syn kan få negative konsekvenser for den enkelte, ved at det ikke alltid behøver foretas innbetaling på ny opptjening etter 67 år. Denne fortolkningen bør endres når fleksibel pensjonsalder nå kommer til å bli mer vanlig.

I forbindelse med endringer i aldersgrenser må departementet også se nærmere på bestemmelsene om aldersgrenser i bl.a. arbeidsmiljøloven.

Videre er pensjonsalder en sentral faktor i hele lov om foretakspensjon, og overgang til fleksibel pensjonsalder vil kreve en betydelig endring av loven. Det må forventes at *alle* eksisterende kontrakter må endres. Dette ble også gjort i 2001 da lov om foretakspensjon ble innført. Da ble det gitt en 2 års overgangsperiode for å implementere hoveddelene i ny lov i forsikringsavtalene. Næringens erfaring

var at endring av denne type avtaler både er tidkrevende og tunge, og vanskelig lar seg gjennomføre innenfor en så kort overgangsperiode.

Når det gjelder offentlige ordninger, viser vi til vår høring om Uføreutvalgets innstilling (NOU 2007:4), der vi ber om at det bør nedsettes et bredt sammensatt offentlig utvalg for å se på tilpasninger i de offentlige tjenstepensjonsordningene, herunder opptjeningstid og samordningsregler. Generelt er næringen bekymret over om myndighetene helt er klar over hvilken stor omlegging også de supplerende tjenstepensjonsordningene står overfor og hva dette vil kreve av systemtilpassing, behov for informasjon og at alle tjenstepensjonsavtaler må gjøres om. I dette ligger det både et betydelig kostnadsaspekt samt et tidsperspektiv som strekker seg over flere år fra endringene er foreslått til de er endelig gjennomført.

FNH ber om at arbeidet med tilpasninger til tjenstepensjonslovene starter opp så fort som mulig. Det vil videre være behov for gode overgangsregler i dette lovverket.

Under punkt 5.7.1 i høringsnotatet skriver departementet at det i det videre arbeidet vil vurdere om også ytelser fra supplerende pensjonsordninger kan inngå i vurderingen av om kravet til å benytte seg av den fleksible ordningen i folketrygden er oppfylt. Videre gir departementet uttrykk for at de tar sikte på å komme tilbake med nærmere regler for dette når utformingen av AFP og tjenstepensjonsordningene er avklart.

FNH ønsker en klargjøring av hvordan departementet tenker seg at private tjenstepensjonsordninger skal tas hensyn til ved vurdering av tidligpensjonering. Denne typen kobling vil være helt ny og må vurderes nøye.

Informasjonskrav

Den foreslåtte reformen i folketrygden vil kreve mye og nøyaktig informasjon til hver enkelt person. Vi ser derfor at behovet for gode pensjonsportaler som kan gi den enkelte den ønskelige informasjonen blir helt vesentlig.

Som nevnt i høringsnotatet arbeider både livsforsikringsselskapene og NAV med informasjonportaler, og vi har stor tro på at portalene på sikt vil bli et nyttig verktøy for den enkelte.

Sett i lys av at det er så mange avklaringer som gjenstår i forhold til implementering av ny folketrygd, kan vi ikke se at det vil være realistisk å få på plass it-systemer for nødvendig informasjon om ny folketrygd allerede fra 01.01.2010. Tilpassing av nødvendig informasjon er også et forhold som bør vurderes opp mot gjennomføring av folketrygden allerede i 2010.

Vi mener at departementet ved en vurdering av implementering av ny folketrygd også bør foreta en vurdering av mulighetene til å tilpasse it-systemer for informasjon fra 2010.

Kommentarer til lovutkastet

FNH mener det bør tilstrebes helhetlige lovbestemmelser uten for mange henvisninger til andre lovbestemmelser, og at det bør unngås at helt nødvendige presiseringer inntas i forskrifter. Den lovformen som er foreslått gjør etter vårt syn informasjonen mindre tilgjengelig.

§ 1-4 andre og tredje ledd

Begrepet lønnsvekst må defineres entydig og være identisk med lønnsvekst i de øvrige lovparagrafene, for eksempel i §§ 19-13, 20-4 og 20-19. Begrepene lønnsvekst og G synes å være noe tilfeldig benyttet i lovutkastet for øvrig.

Vi foreslår at begrepet lønnsvekst defineres klart ettersom dette er et tvetydig begrep. Ordlyden ”i samsvar med” kan reise spørsmål ved hvorvidt G vil reguleres basert på en definert beregningsmetode eller om det vil være rom for politiske vurderinger

§19-5 syvende ledd, siste setning

For å finne ut minstepensjonsnivået må minst fem lovbestemmelser vurderes. Det burde være mulig å gjøre dette enklere for eksempel ved å samle alle bestemmelsene om minstepensjonsnivået i en paragraf.

§19-13 tredje ledd, første setning.

Her bør det være en konkret henvisning til hvilken lønnsvekst som menes, jf. vår kommentar til § 1-4. (Se også vår kommentar til § 20-19).

§ 20-2

Det bør fremgå nærmere hva som menes med ordlyden ”inntekt mv” og henvises til definisjonen i skatteloven og/eller § 3-15. Det viser i den forbindelse til at det har vært flere tvister i forhold til lønnsbegrepet i lov om foretakspensjon (LOF) § 5-4. Det har vært spørsmål om skifttillegg, bilgodtgjørelse, bonus osv. skal være en del av pensjonsgrunnlaget. Det er derfor viktig at dette begrepet ikke er uklart.

Det bør for øvrig være en henvisning til §§ 20-10 og 20-11 når det gjelder garantipensjon.

§ 20-9

Det bør enten i selve loven, eller i hvert fall i forskriften, presiseres *når* i året arvegevinstfaktoren skal fastsettes og *når* i året arvegevinst skal tildeles.

§ 20-14

Ved fastsettelse av delingstall har vi forstått det slik at det inngår forutsetninger om fremtidig pensjonsregulering. Det kommer imidlertid ikke klart frem i regelverket hvordan disse forutsetningene skal fastsettes, noe som bør presiseres.

§ 20-19

I lovteksten står det at reguleringen av pensjoner under utbetaling skal være i samsvar med lønnsveksten fratrukket 0,75 prosentpoeng. Dersom lønnsveksten er mindre enn 0,75 kan regulering

bli negativ. Det må konkretiseres nærmere hvordan pensjoner under utbetaling skal reguleres ved lønnsvekst lavere enn 0,75 prosent og ved negativ lønnsvekst.

I forslaget defineres lønnsveksten som utviklingen i årslønn pr. årsverk for lønnstakere i alt. Begrepet lønnsvekst kan forstås på flere måter. Vi forstår dette som å være i tråd med definisjonen i Teknisk beregningsutvalgs (TBU) definisjon av lønnsvekst, men etterlyser en helt entydig definisjon av lønnsveksten og hvordan den skal fastsettes. Vi ser at lovutkastet åpner for nærmere detaljering i forskrift, og ønsker å påpeke betydningen av at dette kommer på plass raskest mulig. (Se også vår kommentar til §§ 1-4 og 19-13).

§ 20-21

I henhold til ovennevnte bestemmelse skal opptjent pensjon før 01.01.2010 oppreguleres i forhold til gjennomsnittlig grunnbeløp for det enkelte år og det gjennomsnittelige grunnbeløpet for 2010.

Grunnbeløpet skal etter lovforslaget reguleres i takt med lønnsveksten etter 2010. Grunnbeløpet før dette tidspunktet har hatt en lavere regulering enn lønnsveksten i samme periode. Dette innebærer at bestemmelsen gir en dårligere regulering av pensjon opptjent i tidsrommet før 2010. Dette fremstår som urimelig for de som blir omfattet av denne bestemmelsen.

FNH mener at det mest rettferdige er at alle får regulert sin pensjonsopptjening i forhold til lønnsveksten.

Konkrete spørsmål til høringsinstansene

I høringsnotatet ber departementet konkret om synspunkter på fastsetting av nedre aldersgrense for pensjonsgivende inntekt.

FNH mener nedre aldersgrense bør være i samsvar med når den enkelte avgir egen ligning (det året personen fyller 16) og opptjeningsreglene i folketrygden.

I tillegg ber departementet også konkret om innspill på hvordan en ordning med tilbakevirkende pensjonsopptjening for omsorg for eldre, syke og funksjonshemmede eventuelt kan gjennomføres.

FNH har ingen forslag til løsning på dette punktet.

Avsluttende kommentarer

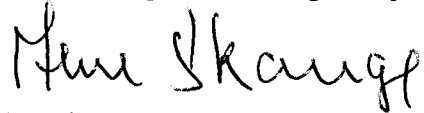
FNH vil understreke betydningen av at arbeidet med tjenstepensjonsordninger kommer raskt i gang. Videre vil vi presisere behovet for at også arbeidet med vurdering av de offentlige tjenstepensjonsordningene blir foretatt av et offentlig utvalg, der FNH får anledning til å delta.

Det er mange endringer som skal på plass før ny folketrygd kan settes i kraft. I tillegg til de nye reglene for alderspensjon i folketrygden skal nye regler for uførestønad, AFP, etterlatteytelser, særaldersgrenser, offentlige og private tjenstepensjonsordninger, samt en rekke overgangsregler på plass. Vi vil derfor uttrykke bekymring med tanke på om det er realistisk å fastholde datoen for

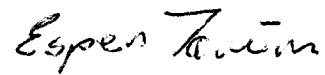
implementering av ny folketrygd til 2010. Vi vil be departementet vurdere implementeringstidspunktet nærmere så fort som mulig.

Med vennlig hilsen

Finansnæringens Hovedorganisasjon

A handwritten signature in black ink that reads "Arne Skauge".

Arne Skauge
Adm. dir.

A handwritten signature in black ink that reads "Espen Tørum".

Espen Tørum
fagsjef